

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Н. А. Громадська

Методологія політичного аналізу

Методичні рекомендації

Випуск 277

Миколаїв – 2019

УДК 32-047.44(076)

Г 87

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 10 від 27 червня 2019 р.).

Рецензенти:

Некряч А. І., д-р політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Київського міжнародного університету;

Худолій А. О., д-р політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія».

Г 87

Громадська Н. А. *Методологія політичного аналізу : методичні рекомендації / Н. А. Громадська. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 56 с. – (Методична серія ; вип. 277).*

Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Методологія політичного аналізу» розраховані на глибоке оволодіння програмним матеріалом курсу «Методологія політичного аналізу» та активізацією самостійної роботи студентів. Навчально-методичні матеріали містять тематику лекцій, плани практичних занять, тематику самостійної роботи студентів, завдання до контрольної роботи, питання до іспиту, тестові завдання для самоконтролю. Призначені для студентів закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами методології політичного аналізу.

УДК 32-047.44(076)

ISSN 1811-492X

© Громадська Н. А. 2019

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2019

ЗМІСТ

Концепція навчальної дисципліни	4
Витяг з навчального плану спеціальності	7
Структура навчальної дисципліни	8
Тематичний план дисципліни	8
Тематичний план лекцій з дисципліни.....	11
Тематика групових завдань з дисципліни.....	17
Рекомендована література до дисципліни	24
Контрольна робота	28
Самостійна робота	33
Індивідуальні завдання.	
Вимоги до підготовки завдань курсу	37
Питання до іспиту з дисципліни.....	48
Система оцінювання роботи студентів	50
Словник дисципліни	54

Концепція навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методологія політичного аналізу» висвітлює методологічні проблеми політичної науки та розглядає методи і техніки політичного аналізу. Політичний аналіз базується на науковій методології і підходах до його здійснення, адже методологія (інструментарій) політичного аналізу ґрунтується на розкритті місця політичного аналізу в системі політичного знання.

Матеріал дисципліни сприяє посиленню методологічної спрямованості навчального процесу у закладах вищої освіти, як однієї з основних складових формування у студентів наукового світогляду, що є головною умовою підвищення якості підготовки фахівців. Майбутнім фахівцям важливо засвоїти теоретико-методологічні знання щодо організації та проведення аналітичних досліджень та застосовувати ці знання у теоретичному й прикладному політичному аналізі.

Метою навчальної дисципліни є формування необхідних теоретичних знань, практичних умінь і аналітичних навичок у сфері методичного забезпечення політичного аналізу; ознайомлення студентів з широким спектром наукового інструментарію.

Отже, **завданнями** дисципліни «Методологія політичного аналізу» є:

- вивчення загальнонавчальних положень і досягнень у сучасній методології політичного аналізу;
- розкриття змісту методологічних підходів до аналізу політичних явищ, методів вивчення політики;
- формування навичок політичного аналізу в теоретичній та прикладній сферах політичних досліджень, навичок вироблення експертних рекомендацій в області підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- оволодіння практичними навичками з використання прикладного дослідницького інструментарію для аналізу соціально-політичних ситуацій та подій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- концептуальні основи дослідження сучасної методології політичного аналізу;
- системну сутність методології політичного аналізу, експертно-аналітичного супроводження прийняття і реалізації політичних рішень і програм;
- методи та інструментарій політичного аналізу;

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

– механізм формування теоретико-методологічних засад та імплементації політичного аналізу в практичну політику;

уміти:

– застосовувати сучасні методологічні знання у теоретичному й прикладному політичному аналізі;

– використовувати найбільш поширені види прикладних аналітичних методик;

– оформляти і представляти результати проведених досліджень, готувати підсумкові документи прикладних проєктів;

– залучатися до досвіду «командної роботи» в процесі виконання дослідницького проєкту;

володіти:

– основними методологічними підходами до вивчення та інтерпретації політичної реальності;

– прийомами збору і обробки політично значимої інформації;

– сучасними методиками політичного аналізу;

– прийомами підготовки, написання і презентації аналітичних записок з актуальних проблем політичного процесу для осіб, що приймають політичні рішення;

– прийомами розробки технологій впливу, спрямованого на політичний процес.

Навчальна дисципліна «Методологія політичного аналізу» призначена для студентів, що навчаються за спеціальністю «Політологія» та є логічним продовженням вивчених на третьому курсі бакалаврату дисциплін «Політичний аналіз і прогнозування» та «Технології політичних досліджень», де розглядаються методологічні підвалини політичного аналізу.

Місце дисципліни «Методологія політичного аналізу» в структурі ОПП магістра: вивчення дисципліни передбачається в якості нормативної навчальної дисципліни.

Зазначена дисципліна пропонується студентам 5-го курсу, розрахована на 1 семестр і містить 4 змістові розділи (30 годин лекційних та 30 годин семінарських занять), на яких студенти мають навчитися оперувати спеціальними категоріями; особлива увага приділяється отриманню практичних навичок.

Семінарські заняття проводяться в усній та письмовій формі.

Іспит є підсумковою формою контролю знань студентів і проводиться в усній формі.

Робота студентів оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань.

У разі відсутності студента на лекції чи семінарі, невиконання ним практичних завдань із поважних причин, він має право відпрацювати кожну тему з викладачем індивідуально. У таких випадках кількість балів визначається згідно з якістю виконаної роботи.

Відсутність студента на заняттях без поважних причин, невиконання практичних завдань чи ненаписання письмових робіт є підставою для незарахування викладачем відповідної теми.

Якщо студент не відвідував курсу лекцій, семінарські заняття і не виконав практичні завдання, а, отже, і не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання іспиту.

Витяг з навчального плану спеціальності

Форма навчання	Курс	Семестр	Усього годин	У тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семинарських	практичних	лабора-торних	семестрова робота з дисципліни	курсова робота (проект)*		
денна	5	9	165	30	30			105		+	
УСЬОГО (денна)			165	30	30			105			

Форма навчання	Курс	Семестр	Усього годин	У тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семинарських	практичних	лабора-торних	семестрова робота з дисципліни	курсова робота (проект)*		
заочна	5	13	75	8	0			67			
заочна	5	14	90	0	10			80		+	
УСЬОГО (заочна)			165	8	10			147			

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С. р.		Л	П.	Лаб.	Інд.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ I. Теоретико-методологічні основи політичного аналізу												
Змістовий розділ 1. Концептуальні основи методології наукових досліджень												
Тема 1.1. Наука і наукові дослідження	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 1.2. Системність у науковому пізнанні	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 1.3. Основні методи наукових досліджень	12	2	2			8	13		1			12
Тема 1.4. Сутність і зміст політичного дослідження.	10	2	2			6	10					10
Разом за змістовим розділом 1	44	8	8			28	47	2	3			42

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

Продовження таблиці

Змістовий розділ 2. Теоретичні підходи до політичного аналізу											
Тема 2.1. Політичний аналіз та його специфіка	12	2	2			8	12	1	1		10
Тема 2.2. Загально- методологічні принципи, типи, види та форми політичного аналізу.	10	4	4			14	15				15
Разом за змістовим розділом 2	34	6	6			22	27	1	1		25
Розділ II. Політичний аналіз як цілісний комплекс експертно-аналітичних методів і процедур аналізу політичних проблем											
Змістовий розділ 3. Методологія і методика політичного аналізу											
Тема 3.1. Методологічн і засади політичного аналізу	10	2	2			6	14	1	1		12
Тема 3.2. Прикладні аналітичні методики	22	4	4			14	17	1	1		15
Тема 3.3. Соціологічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	12	2	2			8	13	1	1		11

Тема 3.4. Експертні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	10	2	2			6	13	1	1			11
Тема 3.5. Моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	10	2	2			6	12		1			11
Тема 3.6. Математичний інструментарій у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.	11	2	2			7	10					10
Разом за змістовим розділом 3	75	14	14			47	79	4	5			70
Змістовий розділ 4. Аналітичні документи												
Тема 4.1. Підготовка підсумкових документів прикладних проектів у сфері політики.	12	2	2			8	12	1	1			10
Разом за змістовим розділом 4	12	2	2			8	12	1	1			10
Усього годин	165	30	30			105	165	8	10			147

Тематичний план лекцій з дисципліни

Розділ I. Теоретико-методологічні основи політичного аналізу

Змістовий розділ 1. Концептуальні основи дослідження методології наукових досліджень

Тема 1.1. Наука і наукові дослідження.

Поняття науки. Зміст і функції науки. Критерії науковості. Основні риси науки. Поняття наукознавства.

Розвиток науки. Структура і класифікація науки. Організація науки в Україні та підготовка наукових кадрів.

Загальні відомості щодо сутності наукового пізнання і дослідження. Об'єкт та предмет наукового пізнання і дослідження. Інтерпретація основних понять наукового дослідження. Види наукових досліджень.

Тема 1.2. Системність у науковому пізнанні.

Системна методологія: сутність, принципи, роль у науковому пізнанні та практичній діяльності, історія становлення та розвитку. Теорія систем, системний підхід і системний аналіз як основні складові системної методології. Політична система суспільства.

Системний аналіз як основний засіб системного підходу. Методологічні принципи системного аналізу. Зміст основних етапів системного аналізу.

Тема 1.3. Основні методи наукових досліджень.

Поняття про методологію, метод і методику наукових досліджень. Методологічна основа дослідження. Рівні наукового пізнання.

Класифікації методів наукових досліджень за різними критеріями. Класифікації методів наукових досліджень за рівнями пізнання. Загальнонаукові методи пізнання. Наукові методи теоретичного дослідження. Наукові методи емпіричного дослідження.

Тема 1.4. Сутність і зміст політичного дослідження.

Предмет політології та завдання політичних досліджень. Закономірності політичних процесів та їх теоретичне обґрунтування. Критерії розмежування теоретичної і прикладної політології.

Поняття і сутність політичного дослідження. Основні етапи політичного дослідження. Принципи політичного дослідження. Структура програми політичного дослідження, зміст її розділів. Концептуальний контекст політичних досліджень. Методологія політичних досліджень

як основа наукового проекту. Прикладні політичні дослідження та їх науковий статус. Методичне забезпечення прикладних політичних досліджень. Перспективи розвитку політичних досліджень.

Змістовий розділ 2. Теоретичні підходи до політичного аналізу

Тема 2.1. Політичний аналіз та його специфіка.

Сутність теоретичних та прикладних досліджень у політології та їх зв'язок з політичним аналізом.

Визначення поняття «аналіз». Аналіз як метод наукового дослідження. Основні значення політичного аналізу: інформаційне забезпечення політики; ситуаційний аналіз; експертне супроводження державних рішень; політична журналістика. Виміри політичного аналізу: теоретико-фундаментальний, інструментально-емпіричний та практично-прикладний.

Визначення поняття «політичний аналіз». Основні компоненти політичного аналізу. Особливості перекладу з англійської мови термінів «public policy analysis» і «political analysis». «Політичний аналіз» і «аналіз політики». Політична аналітика.

Методологічні підходи політичного аналізу. Функції політичного аналізу. Сфери застосування політичного аналізу.

Тема 2.2. Загальнометодологічні принципи, типи, види та форми політичного аналізу.

Основні принципи політичного аналізу: альтернативність, системний аналіз, синтетично-плюралістичний, безперервність аналізу, верифікація (перевірка) тощо.

Теоретичний та прикладний політичний аналіз. Виокремлення прикладного політичного аналізу залежно від зорієнтованості на проблему та за часовим виміром.

Дескриптивний (описовий) і перспективний політичний аналіз. Ретроспективний і оціночний політичний аналіз. Прогностичний і прескриптивний (нормативний) політичний аналіз.

Три форми практики політичного аналізу – ситуаційна, стратегічна і ціннісна.

Базові засади аналізу політичної ситуації. Поняття політичної ситуації. Проблемно-політична ситуація як основа прикладного політичного аналізу.

Ситуаційний політичний аналіз. Вертикальний, горизонтальний і фрагментарний типи ситуаційного аналізу. Проблемний і діагностичний типи ситуаційного аналізу.

Розділ II. Політичний аналіз як цілісний комплекс експертно-аналітичних методів і процедур аналізу політичних проблем Змістовий розділ 3. Методологія і методика політичного аналізу.

Тема 3.1. Методологічні засади політичного аналізу.

Поняття «методологія політичного аналізу», «метод політичного аналізу» і «методика політичного аналізу». Програма і техніка прикладного політичного аналізу. Співвідношення так званих R-методології та Q-методології.

Періодизація методології політичної науки: класичний період (до XIX ст.), інституціональний період (середина XIX – початок XX ст.), біхевіоралістський період (50–70-і рр. XX ст.), постбіхевіоралістський період (остання чверть XX ст.).

Групи методів, що використовуються в політичному пізнанні: 1) загальнонаукові; 2) соціально-гуманітарні; 3) спеціально-наукові. Якісні та кількісні методи. Класифікація методів за функціональним призначенням: інструменти для опису та збору політичних даних (переважання індукції); аналіз та інтерпретація зібраних фактів (переважання дедукції).

Традиційні методи (історичний метод, метод порівняння, системний підхід, структурно-функціональний аналіз, метод моделювання). Нові методи (група біхевіоралістських методик, теорія груп, метод політичної комунікації, теорія ігор, метод прийняття рішень). Нетрадиційні методи (кібернетичний, комунікативний, політико-культурний, експертні системи і «штучний інтелект»). Перспективні методологічні підходи у політичному аналізі.

Тема 3.2. Прикладні аналітичні методики.

Аналіз документів. Текст як основна форма представлення інформації.

Поняття контент-аналізу. Історія введення контент-аналізу в науковий обіг. Сфера застосування методики контент-аналізу. Види контент-аналізу. Техніка застосування методики контент-аналізу. Етапи застосування методики контент-аналізу. Визначення смислових одиниць аналізу текстових масивів і різні варіанти рішення цієї задачі. Розробка необхідних документів перед проведенням контент-аналізу. Побудова проблемного графа змісту інформаційного масиву і його нормативні рівні. Схема здійснення контент-аналізу. Переваги і складності методу контент-аналізу.

Поняття івент-аналізу. Історія введення івент-аналізу в науковий обіг. Сфера застосування методики івент-аналізу. Вітчизняний і зарубіжний досвід застосування івент-аналізу в прикладній політології.

Спроби виявлення універсальних закономірностей поведінки суб'єктів політичних відносин. Техніка застосування методики івент-аналізу. Етапи застосування методики івент-аналізу. Схема здійснення івент-аналізу. Встановлення просторово-часового класифікатора акцій. Кодування акцій. Заповнення класифікатора. Математична обробка інформаційного масиву. Можливості застосування обчислювальної техніки. Узагальнення і інтерпретація результатів. Переваги і складності методу івент-аналізу.

Поняття когнітивного картування. Історія введення когнітивного картування в науковий обіг. Сфера застосування когнітивного картування. Суб'єктивні психологічні моменти у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і зарубіжний досвід прикладного аналізу психологічних аспектів щодо ухвалення політичних рішень. Основні поняття і процедура застосування когнітивного картування. Особливості створення інформаційної бази, її характеристика, попередня обробка. Виділення ключових точок змісту виступів політичних діячів. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ключовими точками (поняттями) змісту цих виступів. Графічне відображення ключових крапок і їх взаємозв'язків у рамках когнітивних карт. Аналіз когнітивних карт. Просторово-часове угруповання зафіксованої інформації. Змістова інтерпретація результатів когнітивного картування. Узагальнення результатів аналізу когнітивних карт. Можливості квантифікації і застосування обчислювальної техніки. Проблема верифікації результатів, одержаних на основі проведення когнітивного картування. Сильні і слабкі сторони методу.

Тема 3.3. Соціологічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Сутність та різновиди соціологічних методів. Сфери та рівні застосування соціологічного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів. Опитування, анкетування, інтерв'ю: процедури, вимоги до використання, пізнавальні можливості. Процедура складання анкети і вимоги до формулювання питань. Способи проведення опитування. Формалізоване і неформалізоване інтерв'ю. Специфіка використання опитування у дослідженнях різних сфер політики. Спостереження як методика дослідження політичних явищ. Відкрите і приховане спостереження. Вимоги до організації і проведення спостереження. Генералізованість та реактивність у соціологічних дослідженнях політики. Вибірка: формування, різновиди, особливості.

Тема 3.4. Експертні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Роль експертних висновків у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і зарубіжний досвід застосування експертних оцінок у дослідженнях політичних ситуацій і процесів. Переваги і недоліки застосування методики експертних оцінок. Види експертних оцінок і напряму їх використання. Індивідуальна і колективна експертиза.

Процедура проведення прикладного дослідження на основі експертних оцінок. Формулювання головного завдання дослідження. Умови відбору експертів і правила їх роботи. Побудова проблемного графа досліджуваної ситуації або процесу («дерево цілей»).

Експертна нарада як особливий вид колективної експертизи у сфері політичної практики. Підготовка наради. Опис досліджуваної (проблемної) ситуації в початковому документі. Проведення наради, можливості ускладнень під час ухвалення колективних рішень. Роль керівника наради.

Тема 3.5. Моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Модель і моделювання: сутність понять. Вимоги до моделювання в процесі дослідження політики. Різновиди моделей і їх застосування в політичних дослідженнях. Логіко-інтуїтивні і формалізовані моделі. Авторські моделі і способи їх застосування при вивченні політичних явищ. Особливості дослідницьких завдань, що можуть бути вирішені за допомогою моделювання. Моделювання в прогнозуванні політичних ситуацій і процесів. Оціночний вимір моделювання у політичних дослідженнях.

Тема 3.6. Математичний інструментарій у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Розповсюдження математичних методів дослідження у сфері сучасного гуманітарного знання. Проблеми інтеграції гуманітарного і математичного знання. Типологія основних математичних засобів, використовуваних в прикладних політичних дослідженнях. Специфіка квантифікації якісних аспектів соціальної дійсності. Квантифікація і формалізація змістовних моделей.

Квантифіковані методики обробки і аналізу інформації: аналіз за допомогою простих і складних індикаторів, чинник аналізу, аналіз

кореляцій, аналіз регресій, аналіз тенденцій, спектральний аналіз, екстраполяція.

Залежність підбору математичних засобів аналізу від характеру досліджуваних ситуацій і процесів.

Змістовий розділ 4. Аналітичні документи

Тема 4.1. Підготовка підсумкових документів прикладних проєктів у сфері політики.

Відмінність підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень. Інформаційний і аналітичний розділи прикладного проєкту. Оптимальні розміри текстового матеріалу. Структура опису проведеного дослідження. Включення графічних схем, кількісних даних та інших ілюстративних матеріалів. Основна частина проєкту і додатку.

Правила підготовки аналітичних висновків і практичних рекомендацій. Адекватність логічних висновків. Конкретність і реалістичність пропонованих дій. Необхідність співвідношення пропонованих дій з тимчасовими і матеріальними ресурсами потенційних ініціаторів зовнішньополітичних акцій. Оцінка ступеня політичного ризику в короткостроковій і середньостроковій перспективі.

Специфічні особливості стилю написання аналітичних документів, орієнтованих на потреби зовнішньополітичної практики. Стислість, простота і змістова місткість пропозицій. Правильне визначення абзаців, недопущення дробового або дуже злитого оформлення матеріалу, що подається. Бажано виділити (за допомогою підкреслення) п'ять-сім ключових ідей у ході викладу матеріалу. Дотримуватися правил орфографії і пунктуації.

Тематика групових завдань з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.1. Наука і наукові дослідження	2	1
2	Тема 1.2. Системність у науковому пізнанні	2	1
3	Тема 1.3. Основні методи наукових досліджень	2	1
4	Тема 1.4. Сутність і зміст політичного дослідження	2	
5	Тема 2.1. Політичний аналіз та його специфіка	2	1
6	Тема 2.2. Загальнометодологічні принципи, типи, види та форми політичного аналізу	4	
7	Тема 3.1. Методологічні засади політичного аналізу	2	1
8	Тема 3.2. Прикладні аналітичні методики	4	1
9	Тема 3.3. Соціологічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	2	1
10	Тема 3.4. Експертні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	2	1
11	Тема 3.5. Моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	2	1
12	Тема 3.6. Математичний інструментарій у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	2	
13	Тема 4.1. Підготовка підсумкових документів прикладних проєктів у сфері політики.	2	1
	Разом	30	10

Для успішної підготовки та засвоєння матеріалу необхідно уважно опрацювати план семінарського заняття, ключові поняття. Семінарське заняття представляє дискусію з попередньо визначених тем. Студенти готують тези виступів, доповіді на питання семінарського заняття.

Завданнями семінарських занять є поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях; заохочення студентів до аналізу політичних подій, активної творчої роботи із самостійного опрацювання рекомендованої літератури; вироблення у студентів умінь використовувати теоретичні політичні знання в практичній діяльності.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, їх виступи, активність у дискусії, уміння формувати свої думки на основі вивченого матеріалу, критично його осмислювати.

Розділ I. Теоретико-методологічні основи політичного аналізу

Змістовий розділ 1. Концептуальні основи дослідження методології наукових досліджень

Тема 1.1. Наука і наукові дослідження.

Ключові поняття та терміни: наука, наукознавство, наукове пізнання, наукове дослідження.

План

1. Поняття, зміст і функції науки.
2. Структура і класифікація науки.
3. Загальна характеристика наукового пізнання.
4. Інтерпретація основних понять наукового дослідження.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

- 1) Складіть схему «Класифікація наукових досліджень» (за різними критеріями).
- 2) Складіть схему «Структурні компоненти теоретичного пізнання».

Тема 1.2. Системність у науковому пізнанні.

Ключові поняття та терміни: системний підхід, системний аналіз, ізоморфізм, еквіфінальність, емерджентність.

План

1. Поняття і сутність системного підходу.
2. Принципи системного підходу.
3. Історія розвитку системного підходу.
4. Системний аналіз як основний засіб системного підходу.

Тема 1.3. Основні методи наукових досліджень.

Ключові поняття та терміни: методологія, метод, методика, рівні пізнання.

План

1. Ключові поняття методології наукових досліджень.
2. Класифікації методів наукових досліджень за різними критеріями.
3. Класифікації методів наукових досліджень за рівнями пізнання.

- 3.1. Загальнонаукові методи пізнання.
- 3.2. Наукові методи теоретичного дослідження.
- 3.3. Наукові методи емпіричного дослідження.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

1) Складіть схему «Класифікація методів наукових досліджень» (за різними критеріями).

2) Оберіть 2–3 методи наукових досліджень (з наведеного нижче переліку) та продемонструйте їх використання на практиці. Під час демонстрації методу не повідомляйте його назву (присутні в аудиторії повинні його відгадати).

Перелік основних методів наукового дослідження:

1. Аналіз і синтез.
2. Індукція і дедукція.
3. Аналогія.
4. Моделювання.
5. Абстрагування.
6. Узагальнення.
7. Спостереження.
8. Порівняння.
9. Вимірювання.
10. Експеримент
11. Ідеалізація.
12. Формалізація.
13. Аксиоматичний метод.
14. Гіпотеза і припущення.
15. Сходження від абстрактного до конкретного.
16. Історичний метод.
17. Логічний метод.
18. Системний підхід.

Тема 1.4. Сутність і зміст політичного дослідження.

Ключові поняття та терміни: теоретична політологія, прикладна політологія, політичне дослідження.

План

1. Предмет політології та закономірності політичних процесів.
2. Поняття та види політичного дослідження.
3. Предмет і специфіка досліджень політичних ситуацій і процесів.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

Складіть схему «Класифікація політичних досліджень» (за різними критеріями).

Змістовий розділ 2. Теоретичні підходи до політичного аналізу

Тема 2.1. Політичний аналіз та його специфіка.

Ключові поняття та терміни: політичний аналіз, аналіз політики, політична аналітика.

План

1. Сутність теоретичних та прикладних досліджень у політології та їх зв'язок з політичним аналізом.
2. Поняття та сутність політичного аналізу.
3. Методологічні підходи і функції політичного аналізу.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

Складіть схему «Значення та виміри політичного аналізу».

Тема 2.2. Загальнометодологічні принципи, типи, види та форми політичного аналізу

Ключові поняття та терміни: описувальний аналіз, перспективний аналіз, ситуаційний аналіз, політична ситуація.

План

1. Основні принципи політичного аналізу.
2. Основні типи, види політичного аналізу.
3. Форми політичного аналізу.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

- 1) Складіть схему «Типологія політичного аналізу» (вказіть за якими критеріями здійснено таку класифікацію).
- 2) Складіть схему «Типологія ситуаційного політичного аналізу» (вказіть за якими критеріями здійснено таку класифікацію).

Розділ II. Політичний аналіз як цілісний комплекс експертно-аналітичних методів і процедур аналізу політичних проблем

Змістовий розділ 3. Методологія і методика політичного аналізу

Тема 3.1. Методологічні засади політичного аналізу

Ключові поняття та терміни: методологія політичного аналізу, метод політичного аналізу, методика політичного аналізу.

План

1. Ключові поняття методології політичного аналізу.
1. Еволюція методів аналізу політичних явищ.
2. Типи і рівні методів політичного аналізу.
3. Інструментальні підходи і основні методики політичного аналізу.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

Складіть схему «Основні методики політичного аналізу».

Тема 3.2. Прикладні аналітичні методики.

Ключові поняття та терміни: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, когнітивна карта.

План

1. Текст як основна форма представлення інформації.
2. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
3. Івент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
4. Когнітивне картування у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

- 1) Складіть схему «Етапи контент-аналізу».
- 2) Складіть схему «Етапи івент-аналізу».
- 2) Складіть схему «Етапи когнітивного картування».

Тема 3.3. Соціологічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Ключові поняття та терміни: опитування, анкетування, інтерв'ю, спостереження, вибірка.

План

1. Сутність та різновиди соціологічних методів.
2. Сфери та рівні застосування соціологічного інструментарію.

Практикум (завдання для самостійного виконання)

Складіть схему «Класифікація соціологічних методів досліджень».

Тема 3.4. Експертні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Ключові поняття та терміни: експертна оцінка, «дерево цілей», експертиза.

План

1. Роль експертних висновків у політичній практиці.
2. Техніка застосування експертних оцінок.
3. Досвід застосування методики експертних оцінок.

Тема 3.5. Моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Ключові поняття та терміни: моделювання, модель, емпіричне моделювання, нормативне моделювання.

План

1. Моделювання та системність.
2. Логіко-інтуїтивні і формалізовані моделі.
3. Емпіричне і нормативне моделювання.

Тема 3.6. Математичний інструментарій у дослідженнях політичних ситуацій і процесів

Ключові поняття та терміни: квантифікація, формалізація.

План

1. Математичні методи дослідження у сфері сучасного гуманітарного знання.
2. Квантифікація і формалізація змістовних моделей.

Змістовий розділ 4. Аналітичні документи

Тема 4.1. Підготовка підсумкових документів прикладних проєктів у сфері політики.

Ключові поняття та терміни: підсумковий документ, прикладний проєкт, аналітичні висновки, аналітична записка.

План

1. Відмінність підсумкових документів прикладних аналітичних розробок від фундаментальних досліджень.
2. Структура та обсяг прикладного проєкту.
3. Підготовка аналітичних висновків і практичних рекомендацій.
4. Стилiстичні особливості змісту прикладних проєктів.

Рекомендована література до дисципліни

Базова література

1. Боришполец К. П. Методы политических исследований : Учеб. пособие [Электронный ресурс] / К. П. Боришполец. – М., 2005. – Режим доступа : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-49.html>.
2. Дегтярев А. А. Политический анализ как прикладная дисциплина : предметное поле и направление развития [Электронный ресурс] / А. А. Дегтярев // Полис. – 2004. – № 1. – Режим доступа : http://politanaliz.ru/articles_153.html.
3. Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні : теоретико-методологічні засади : Монографія / Ю. Г. Кальниш. – К. : Вид-во НАДУ, 2006.
4. Коваленко А. О. Політичний аналіз і прогнозування / А. О. Коваленко. – К. : Наук. світ, 2002. – 201 с.
5. Морозова В. Н. Методы политического анализа : Учебно-метод. пособие / В. Н. Морозова. – Воронеж, 2007. – 51 с.
6. Рубанов В. Методологічна сутність політичної аналітики / В. Рубанов // Політичний менеджмент. – 2008. – № 3 (30). – С. 29–42.
7. Симонов К. В. Политический анализ : Учеб. пособие [Электронный ресурс] / К. В. Симонов. – М. : «Логос», 2002. – Режим доступа : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-31.html>.

Допоміжна література

1. Антонович Н. А. Методология и методы политического анализа / Н. А. Антонович. – Минск : БГУ, 2007. – 179 с.
2. Ахременко А. С. Политический анализ и прогнозирование : Учеб. пособие [Электронный ресурс] / А. С. Ахременко. – М. : – Гардарики, 2006. – Режим доступа : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-120.html>.
3. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : Вища шк., 1997. – 271 с.
4. Браун П. Посібник з аналізу державної політики / П. Браун. – К. : Основи, 2000. – 243 с.
5. Валевський О. Л. Держава і реформи в Україні : аналіз державної політики в умовах трансформації суспільства: Монографія [Електронна версія] / О. Л. Валевський – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 217 с. Режим доступу : http://academy.gov.ua/%5CNMKD%5Clibrary_nadu%5CMonogr%5Cbc92eff3-4795-4743-81d1-9ccb875f77b.pdf.

6. Веймер Д. Л. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг. – К., 2000.

7. Вступ до аналізу державної політики: Навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 238 с.

8. Горбатенко І. Ю. Основи наукових досліджень / І. Ю. Горбатенко, Г. О. Івашина. – Херсон, 2001.

9. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001.

10. Громадська Н. А. Методологічні аспекти політичного аналізу / Н. А. Громадська // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 290. Т. 278. Державне управління. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – С. 85–89.

11. Громадська Н. А. Політичний аналіз як невід’ємна складова політичної журналістики / Н. А. Громадська // Наукові праці. – Вип. 261. Т. 273. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2016. С. 34–38.

12. Данн Вільям Н. Державна політика: вступ до аналізу : Підручник для ВНЗ / В. Н. Данн; пер. з англ. Г. Є. Краснокутський. – О : АО БАХВА, 2005. – 502 с.

13. Дегтярев А. А. Методологические подходы и концептуальные модели в интерпретации политических решений / А. А. Дегтярев // Полис. – 2003. – №1–3.

14. Дегтярев А. А. Основы политической теории : Учеб. пособие [Электронный ресурс] / А. А. Дегтярев. – М. : Высш. шк. 1998. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Degt/_Index.php.

15. Дегтярев А. А. Принятие политических решений : Учебное пособие / А. А. Дегтярев. – М. : КДУ, 2004. – 416 с.

16. Державна політика : аналіз та механізми її впровадження в Україні : Навч. посіб. / Кол. авт. За заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.

17. Ирхин Ю. В. Методология и методика современного политического анализа : подходы и проблемы / Ю. В. Ирхин // Проблемный анализ и государственно-управленческое проектирование. – 2012. – № 6. – С. 71–80.

18. Кальниш Ю. Г. Логіка і методологія політичного аналізу в державному управлінні // Зб. наук. пр. НАДУ. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – Вип. 1. – С. 3–13.

19. Кальниш Ю. Г. Особливості теоретико-методологічної еволюції політичної аналітики в Україні: нарис теорії та історії державного

управління / Ю. Г. Кальниш // Зб.наук. пр. НАДУ. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – Вип. 2 – С. 3–13.

20. Кальниш Ю. Г. Політичний аналіз у державному управлінні: предмет, специфіка і дефініції / Ю. Г. Кальниш // Вісн. НАДУ. – 2004. – № 2. – с. 88–96.

21. Кальниш Ю. Г. Формування теоретико-методологічних засад сучасної політичної аналітики в Україні / Ю. Г. Кальниш // Вісн. НАДУ. – 2004. – № 2. – С. 88–96.

22. Крушельницькая О. В. Методология и организация научных исследований : Учеб. пособие / О. В. Крушельницькая. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.

23. Кузнецова Н. Е. Анализ политической ситуации в журналистских публикациях [Электронный ресурс] / Н. Е. Кузнецова // Молодежь в постиндустриальном обществе: Сб. науч. тр. – Саратов – Дюссельдорф : Изд-во Пресс-лицей, 2013. – С. 165–168. – Режим доступа : <http://hsjournal.org/wp-content/uploads/2012/11/Kuznecova.pdf>.

24. Мангейм Б. Джаролд. Политология. Методы исследования : Пер. с англ. / Б. Джаролд Мангейм, К. Ричард Рич. – М. : Изд-во «Весь Мир», 1997. – 544 с

25. Мартыненко Е. В. Политический анализ как феномен деятельности журналиста [Электронный ресурс] / Е. В. Мартыненко // Управление мегаполисом. – 2010. – № 5. – Режим доступа : <http://um-mag.ru/?p=1044>.

26. Політичний енциклопедичний словник. За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка – К. : Генеза, 2004. – 736с.

27. Політологія : історія та методологія / За ред. Ф. М. Кирилюка. – К., 2000.

28. Приходько В. Базові засади аналізу політичної ситуації / В. Приходько // Політичний менеджмент. – 2006. – № 3. – С. 105–113.

29. Приходько В. А. Типологія політичного аналізу / В. Приходько // Вісник КНУ ім. Т. Г. Шевченка – Філологія. – Політологія. – 2007. – Вип. 54–55. – С. 128–129.

30. Ребкало В. А. Політична аналітика та прогнозування : Навч. посіб. / В. А. Ребкало, О. Л. Валецький, Ю. Г. Кальниш – К. : Вид-во УАДУ, 2002.

31. Ребкало В. А. Практикум з політичної аналітики в державному управлінні : Навч.-метод. посіб. / В. А. Ребкало, Ю. Г. Кальниш. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 56 с.

32. Рубанов В. Політичний аналіз і аналіз політики : загальне й особливе / В. Рубанов // Політичний менеджмент. – 2009. – № 6. – с. 36–47.

33. Рубанов В. Політичний аналітик і політичний експерт : методологічні засади функціонально-рольових особливостей професійної

діяльності / В. Рубанов // Питання політології. – Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – С. 28–34.

34. Рубанов В. В. Проблеми інституціоналізації політичного аналізу в пострадянському суспільстві / В. Рубанов // Політичний менеджмент. – 2007. – Спеціальний випуск. – С. 241–254.

35. Славко Т. О. Методологія політичних досліджень : [методичні матеріали] / Т. О. Славко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Вип. 159. – 92 с.

36. Теорія і практика політичного аналізу : Навч. посіб. / Авт. кол. : О. Л. Валецький, Ю. Г. Кальниш, В. А. Ребкало та ін. ; За заг. ред. О. Л. Валецького, В. А. Ребкала. – К. : Міленіум, 2003. – 226 с.

37. Тертичка В. Державна політика : Аналіз та здійснення в Україні / В. Тертичка. – К. : Вид-во «Основа» 2002.

38. Тертычный А. А. Политический анализ в СМИ [Электронный ресурс] / А. А. Тертычный // Журналист. – 2007. – № 11. – Режим доступа : <http://journalist-virt.ru>.

39. Туронок С. Г. Политический анализ. Курс лекцій / С. Г. Туронок. – М. : Изд-во Дело, 2005. – 360 с.

40. Хрусталева М. А. Методология прикладного политического анализа : учеб. пособие / М. А. Хрусталева. – М. : Проспект, 2010. – 160 с.

41. Черваков А. А. Специфика модели политического анализа в СМИ (на примере конкретной публикации в еженедельном общественно-политическом журнале) [Электронный ресурс] / А. А. Черваков // Вестник ВГУ. Серия : Филология. Журналистика, – 2011. – № 1. – Режим доступа : <http://vestnik.vsu.ru/pdf/philolog/2011/01/2011-01-51.pdf>.

42. Черныш А. Методология и технология современного политологического исследования : Учебное пособие / А. Черныш. – Одесса – «Астропринт», 2003. – 198 с.

43. Patton C. Sawicki D. Basic Methods of Policy Analysis and Planning. Englewood Cliffs, 1986. P. 27–29.

44. Pal L. Public Policy Analysis : An Introduction. Scarborough, 1992. P. 65–89.

45. Weimer D., Vining A. Policy Analysis : Concepts and Practice. Englewood Cliffs, 1992. P. 9–12.

46. Wildavsky A. Speaking Truth to Power. The Art and Craft of Policy Analysis. New Brunswick. N. J., 1987. P. 30–33.

Контрольна робота

Мета виконання контрольної роботи – закріплення та перевірка набутих знань.

Оцінка контрольної роботи виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу. Використовується 5-бальна шкала оцінювання.

Контрольні заходи з дисципліни «Методологія політичного аналізу» проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи можуть проводитися у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми підсумкового контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін.

До контрольного заходу студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, письмові роботи, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході або при отриманні незадовільної оцінки за результатами підсумкового контролю йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку. При цьому одержана позитивна оцінка модульного контролю виставляється в журнал обліку роботи академічної групи через дріб.

Питання до контрольної роботи

1. Дайте визначення поняття «наукове дослідження».
2. Дайте визначення поняття «політичне дослідження».
3. Дайте визначення поняття «системний підхід».
4. Дайте визначення поняття «системний аналіз».
5. Дайте визначення поняття «ізоморфізм».
6. Дайте визначення поняття «еквівіальність».
7. Дайте визначення поняття «емерджентність».
8. Дайте визначення поняття «політичний аналіз».
9. Дайте визначення ключових понять методології наукових досліджень (методологія дослідження, метод дослідження, методика дослідження, методологічна основа дослідження).

10. Дайте визначення ключових понять методології політичного аналізу (методологія політичного аналізу, метод політичного аналізу, методика політичного аналізу).

11. Які існують види наукових досліджень? Охарактеризуйте їх.

12. Які існують структурні компоненти теоретичного пізнання?

Охарактеризуйте їх.

13. Які існують структурні компоненти теорії? Охарактеризуйте їх.

14. Охарактеризуйте загальнонаукові методи пізнання.

15. Охарактеризуйте наукові методи теоретичного дослідження.

16. Охарактеризуйте наукові методи емпіричного дослідження.

17. Охарактеризуйте основні компоненти політичного аналізу.

18. Охарактеризуйте значення політичного аналізу.

19. Охарактеризуйте виміри політичного аналізу.

20. Охарактеризуйте основні підходи політичного аналізу, які застосовуються в журналістиці.

21. Сутність та особливості застосування контент-аналізу в дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

22. Сутність та особливості застосування івент-аналізу в дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

23. Сутність та особливості застосування когнітивного картування у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

24. Сутність і техніка застосування експертних оцінок у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Приклади тестових питань

1. Категорія «методологія» позначає:

а) систему принципів і засобів організації та побудови теоретичної й практичної діяльності, а також вчення про цю систему;

б) засіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання; сукупність прийомів або операцій практичного чи теоретичного засвоєння (пізнання) дійсності;

в) конкретні принципи, форми та засоби використання методів, за допомогою яких здійснюється більш глибоке пізнання різноманітних педагогічних проблем та їх розв'язання.

2. Системний метод в політології був введений таким вченим:

а) Р. Міхельсом;

б) Д. Истоном;

в) Г. Алмондом.

3. Які методи є ключовими у проведенні політичного аналізу в класичний період?

а) аксіологічні критерії і оцінки тих чи інших подій та вчинків політиків;

- б) якісний політичний аналіз;
- в) емпіричні та кількісні методи.

4. *Івент-аналіз являє собою:*

а) метод стратегічного планування, що полягає у виявленні факторів внутрішнього і зовнішнього середовища організації та розподілу їх на чотири якісні категорії;

б) методика збору кількісних даних щодо досліджуваного явища або процесу для подальшої інтерпретації результатів з метою оцінки і прогнозування дій політичних акторів;

в) методика, спрямовану на обробку інформації, яка показує, хто говорить або робить, що говорить або робить, по відношенню до кого і коли говорить або робить.

5. *Який період еволюції методів політичного аналізу пов'язаний з використанням «традиційних» та «нових» методів?*

- а) класичний;
- б) інституційний;
- в) постбіхевіористський.

6. *Що розуміють під поняттям «методика»?*

а) засіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання; сукупність прийомів або операцій практичного чи теоретичного засвоєння (пізнання) дійсності;

б) конкретні принципи, форми та засоби використання методів, за допомогою яких здійснюється більш глибоке пізнання різноманітних педагогічних проблем та їх розв'язання;

в) систему принципів і засобів організації та побудови теоретичної й практичної діяльності, а також вчення про цю систему.

7. *Які існують виміри політичного аналізу?*

- а) інструментальний та методологічний;
- б) загальнотеоретичний та прикладний (емпіричний);
- в) теоретико-фундаментальний, інструментально-емпіричний та практично-прикладний.

8. *Що можна вважати зародженням використання методу системного аналізу?*

- а) працю «Політичні системи» Г. Алмонда;
- б) роботи античних вчених;
- в) працю Д. Істона «Системний аналіз».

9. *Оберіть приклад застосування аксіологічних критеріїв у політичному аналізі:*

а) порівняння політичних режимів Англії та Франції в XV ст. англійцем Дж. Фортеस्क'ю;

- б) аналіз структури політичної системи, проведений Д. Істоном;

в) виділення правильних і неправильних типів правління Аристотелем.

10. *Розуміння поняття «метод» є своєрідним:*

- а) способом, прийомом дослідження;
- б) системою правил і норм дослідження;
- в) науковою галуззю, що вивчає принципи і норми дослідження.

11. *Якому етапові розвитку наукових методів відповідає «революція методів політичного дослідження»?*

- а) традиційному;
- б) інституціональному;
- в) біхевіористському.

12. *Метод збору кількісних даних щодо досліджуваного явища або процесу для подальшої інтерпретації результатів з метою оцінки і прогнозування дій політичних акторів, що використовується в політичному аналізі – це:*

- а) SWOT-аналіз;
- б) контент-аналіз;
- в) івент-аналіз.

13. *Який з підходів вносить до політичного аналізу ідею багато-канальної, багатофакторної обумовленості, яка базується на тому, що поряд із економічними чинниками та соціальними інтересами, а інколи і всупереч їм, політичні події та інститути залежні також від культурного середовища, від національного менталітету?*

- а) структурно-функціональний;
- б) системний;
- в) компаративіський.

14. *За Д. Істоном політична система – це:*

- а) сукупність різних елементів, що розвиваються незалежно один від одного;
- б) взаємозалежність, що розвивається під впливом громадянської культури суспільства;
- в) організм, що саморегулюється і розвивається та реагує на імпульси, які надходять зовні.

15. *Політичний аналіз – це:*

- а) сукупність різних наукових методик, за допомогою яких досліджуються конкретні політичні події і ситуації;
- б) специфічна галузь знань, що включає в себе вивчення структури політичного процесу;
- в) різнопланова дисципліна, в основі якої є прогнозування та моделювання усіх аспектів політичної дійсності.

16. Які основні рівні дослідження прийнято виділяти в науці?

- а) теоретичні та емпіричні;
- б) методичні та методологічні;
- в) донаукові та наукові.

17. Що прийнято розуміти під поняттям «аналіз»?

а) поєднання абстрагованих сторін предмета і відображення його як конкретної цілісності; метод вивчення об'єкта у його цілісності, у єдиному і взаємному зв'язку його частин;

б) розкладання, розподіл; метод наукового дослідження, що полягає в уявному або дійсному розкладанні цілого на складові частини;

в) метод пізнання, що ґрунтується на формально-логічному умовиводі, який дає можливість одержати загальний висновок на основі окремих фактів.

18. Не входить до основних компонентів політичного аналізу:

- а) прийняття відповідних компетентних політичних рішень;
- б) аналіз реально існуючої політичної ситуації;
- в) навчання фахівців галузі політичного аналізу.

19. Яке завдання прикладної (практичної) політології?

а) отримання нового знання, пояснення і розуміння політичної реальності та розробка нових концептуальних моделей цієї реальності;

б) дослідження політичної ситуації з метою одержання нової інформації, розробки політичних прогнозів, практичних порад і рекомендацій;

в) дослідження політичної історії людства на основі решток матеріальної культури та отримання нового знання.

20. Який з рівнів політичного аналізу включає в себе збирання й опис, систематизацію та опрацювання первинної інформації?

- а) теоретико-фундаментальний;
- б) інструментально-емпіричний;
- в) загальнотеоретичний.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1.1. Наука і наукові дослідження	8	10
2	Тема 1.2. Системність у науковому пізнанні	6	10
3	Тема 1.3. Основні методи наукових досліджень	8	12
4	Тема 1.4. Сутність і зміст політичного дослідження	6	10
5	Тема 2.1. Політичний аналіз та його специфіка	8	10
6	Тема 2.2. Загальнометодологічні принципи, типи, види та форми політичного аналізу	14	15
7	Тема 3.1. Методологічні засади політичного аналізу	6	12
8	Тема 3.2. Прикладні аналітичні методики	14	15
9	Тема 3.3. Соціологічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	8	11
10	Тема 3.4. Експертні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	6	11
11	Тема 3.5. Моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	6	11
12	Тема 3.6. Математичний інструментарій у дослідженнях політичних ситуацій і процесів	7	10
13	Тема 4.1. Підготовка підсумкових документів прикладних проєктів у сфері політики.	8	10
	Разом	105	147

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Методологія політичного аналізу»

назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 105 год.

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1	2	3	4	5
<i>Денна форма навчання</i>				
9 семестр				
номер семестру				
I. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	20	Протягом семестру	Доповідь	20
Презентації	20	Протягом семестру	Презентація	10
Практичні роботи	20	Протягом семестру	Практична робота	10
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	20	Протягом семестру	Письмова робота	10
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				50
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Самостійні роботи	25	Протягом семестру	Письмова робота	10
Разом балів за вибіркові види СРСР				10
Усього балів за СРС у 9 семестрі				60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Методологія політичного аналізу»

назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 67 год.

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1	2	3	4	5
<i>Заочна форма навчання</i>				
13 триместр номер триместру				
I. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	15	Протягом триместру	Доповідь	40
Презентації	20	Протягом триместру	Презентація	10
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	20	Останній тиждень триместру	Письмова робота	20
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				70
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Самостійні роботи	12	Протягом триместру	Письмова робота	30
Самостійні роботи				12
Усього балів за СРС у 13 триместрі				100

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Методологія політичного аналізу»

назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 80 год.

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1	2	3	4	5
<i>Заочна форма навчання</i>				
14 триместр номер триместру				
І. О б о в ' я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	20	Протягом триместру	Доповідь	20
Практичні роботи	20	Протягом триместру	Практична робота	20
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	20	Останній тиждень триместру	Письмова робота	10
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРСР				50
ІІ. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Самостійні роботи	20	Протягом триместру	Письмова робота	10
Разом балів за вибіркові види СРСР				10
Усього балів за СРС у 14 триместрі				60

Індивідуальні завдання

Вимоги до підготовки завдань курсу

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити уміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття питання;
- самостійність викладення матеріалу;
- логічність та послідовність відповіді;
- наявність висновків;
- успішність відповідей на додаткові питання викладача.

Оцінка може бути одержана лише за наявності повного конспекту підготовки до семінарського заняття.

Самостійна робота виконується в межах групового заняття відповідно до його тематики. Мета полягає у закріпленні і перевірці знань з великих за обсягом матеріалу тем.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття теоретичної частини питання;
- наявність прикладів;
- знання першоджерел та авторів, які працювали над описаною проблемою;
- викладення власної думки щодо проблеми;
- наявність висновків.

Контрольна робота передбачає перевірку вивченого студентами матеріалу, проводиться під час групових занять.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття теоретичної частини питання;
- наявність прикладів;
- знання категоріального апарату;
- знання першоджерел та авторів, які працювали над заданою проблемою;
- викладення власної думки щодо проблеми;
- наявність висновків.

Презентація – вид завдання, що передбачає уміння систематизувати матеріал та наочно його представити. Основні вимоги до підготовки PowerPoint презентації:

- кількість слайдів 10–20;
- наявність плану, списку використаних джерел;
- наявність ілюстрацій та наочностей;
- власне авторство презентації.

Презентація може супроводжуватися іншою наочністю: відео, фото, географічними картами, малюнками, музикою, таблицями, статистичними даними, тощо. У цьому разі максимальна оцінка за такий вид роботи може бути збільшена.

Практична робота передбачає перевірку вміння використовувати на практиці найбільш поширені види прикладних аналітичних методик.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття практичної частини роботи;
- знання категоріального апарату;
- викладення власної думки щодо проблеми;
- наявність висновків.

Теми для самостійних робіт

1. Історія розвитку науки.
2. Основи наукознавства. Наукознавство та його розвиток.
3. Науково-дослідна робота студента.
4. Поєднання теоретичних моделей і прикладних методик в процесі прикладних політичних досліджень.
5. Значення прикладних досліджень для розвитку теоретичних політичних підходів.
6. Методологія як стратегія наукового пошуку. Сучасні тенденції формування методологічного підґрунтя досліджень у політології.
7. Сутнісні характеристики прикладного політичного аналізу.
8. Перспективні методологічні підходи в політичному аналізі.
9. Аналітична методологія політичних мислителів Античності.
10. Специфіка методології політичних досліджень Середньовіччя.
11. Політична аналітика епохи Відродження.
12. Політична аналітика США і Західної Європи на межі XIX–XX ст.
13. Українські політичні ідеї в системі методології політичної аналітики XIX–XX ст.
14. Структура політичного аналізу та його дефініції.

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

15. Політична аналітика як система.
16. Методологічна класифікація суб'єктів політичного аналізу.
17. Методологічний зміст програми політичного аналізу.
18. Класичні теоретичні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
19. Емпіричні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
20. Формально-логічні методи у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
21. Специфіка експертних методів у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
22. Методологія планування й організації прикладного політичного аналізу.
23. Проблеми і перспективи розвитку методології політичного аналізу.
24. Особливості застосування якісних методів у дослідженнях політичних ситуацій і процесів (за видами, та об'єктами досліджень).
25. Метод фокус-груп як якісний метод у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
26. Практичне застосування контент-аналізу.
27. Застосування соціологічних і статистичних методів у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
28. Контент-аналіз ЗМІ: основні теми виборчої кампанії в Україні.
29. Елементи теорії ігор в практиці політичного аналітика.
30. Методика івент-аналізу та його прикладні програми.

Теми для презентацій

1. Видатні науковці та їх відкриття.
2. Найцікавіші наукові відкриття.
3. Актуальні наукові дослідження у сучасному світі.
4. Сучасні тенденції формування методологічного підґрунтя досліджень у політології.
5. Головні умови ефективного застосування дослідницьких методів.
6. Сутність системного підходу та історія його виникнення і розвитку.
7. Сфери застосування системного підходу в політичних дослідженнях.
8. Інформація як особливий ресурс наукової діяльності.
9. Актуальні проблеми інформаційного забезпечення політичних досліджень в Україні.
10. Законодавче регулювання інформаційної діяльності в Україні.

11. Інституціональне регулювання інформаційної діяльності в Україні.
12. Інформаційне забезпечення прикладних політичних досліджень.
13. Склад і типи інформаційних даних в структурі прикладних проєктів.
14. Основні етапи інформаційно-аналітичної роботи.
15. Інформаційні технології в практиці політичних досліджень.
16. Інформаційно-аналітичні технології та інформаційно-прогнознi технології.
17. Роль Інтернету в спектрі технологічних засобів інформаційного забезпечення політичних досліджень.
18. Інформаційний вибух.
19. Інформаційні війни.
20. Політичний маркетинг та політичний менеджмент vs політичного аналізу.
21. Використання сучасних комп'ютерних програм та створення бази даних у політичному аналізі.
22. Можливості використання сучасних Інтернет-технологій у політичному аналізі вітчизняними аналітиками.
23. Державні та недержавні суб'єкти політичного аналізу в Україні: поле діяльності, актуальність та об'єктивність при подачі інформації (порівняно з іноземними суб'єктами політичного аналізу).

Практичні роботи

Практична робота № 1

Укладання проспекту політичного дослідження

Завдання: набути навичок планування дослідницької роботи у політичній сфері.

Хід роботи: плануючи дослідження за обраною темою, розкрити його основні параметри. Відобразити їх у робочому проспекті дослідження за планом:

1. Розгорнутий виклад теми (анотація).
2. Обґрунтування актуальності теми.
3. Мета.
4. Завдання.
5. Об'єкт.
6. Предмет.
7. Робоча гіпотеза.
8. Методи дослідження (конкретно).
9. Новизна.
10. Практичне значення.

Примітка: варіанти тем політичного дослідження визначаються на занятті викладачем та студентами колегіально.

Практична робота № 2

Особливості використання політичного аналізу в журналістиці

1. Теоретичний матеріал.

Для журналістики характерний насамперед прикладний політичний аналіз. Найбільш повно він представлений на сторінках видань яскраво вираженої політичної спрямованості, в політичних радіо- і телепередачах. Ці ЗМІ в нашій країні представляють сьогодні досить розгалужену мережу видань різної політичної орієнтації. Іноді вони пов'язані з певними політичними інститутами. Іноді такий зв'язок не існує, видання виступають як незалежні, але все ж мають чітку ідеологічну платформу. Часом політична ангажованість прихована. Такі видання, пов'язані, як правило, з капіталом, відчують на собі його тиск і проводять «з власної волі» ту політику, яка вигідна їх реальним господарям. У кожному разі, на сторінках самих різних ЗМІ вдається виявити те, що можна вважати політичним аналізом або його елементами.

Суб'єктами політичного аналізу виступають передусім політичні експерти – особи, які володіють потрібними знаннями щодо певних політичних проблем і здатні застосовувати їх для вирішення конкретних завдань; аналітичні підрозділи владних структур; наукові дослідницькі чи комерційні аналітичні центри; власне ЗМІ, які можуть виступати уже не тільки як постачальники інформації, але і як виробники аналітичних текстів.

На основі матеріалів ЗМІ людина може приймати рішення про вступ у політичну організацію, про участь у політичній акції і т. д. Аналіз ЗМІ використовують і серйозні політичні діячі, представники владних структур і т. д.

Головні завдання політичного аналізу в ЗМІ полягають у наступному:

По-перше, автор публікації з'ясовує причини політичних явищ, виносить їм оцінку, визначає можливі наслідки, прогнозує їх розвиток.

По-друге, автор публікації встановлює вимоги до різних політичних і соціальних сил, дії яких мають бути спрямовані на зміну або підтримання досліджуваної політичної лінії.

По-третє, автор публікації вказує на обґрунтовані практичні рішення (програми, варіанти, заходи, кроки), які можуть зміцнити ситуацію або змінити її на краще.

По-четверте, автор публікації з'ясовує, що і хто може гарантувати виконання цих рішень.

По-п'яте, автор публікації зважає всі «за» і «проти» майбутніх змін, визначає, яку вигоду, користь чи шкоду вони можуть принести всьому суспільству.

Під час проведення політичного аналізу можуть бути реалізовані самі різні підходи (види аналізу). Найбільш важливі з них:

1. Інституціональний – сутність якого полягає в аналізі діяльності політичних інститутів: держави, її органів, політичних партій, громадських організацій, програм, що ними реалізуються, інших засобів регулювання політичної діяльності.

2. Порівняльний – мета якого полягає у порівнянні діяльності різних політичних систем (різних країн), а також елементів цих систем: парламентів, партійних і виборчих систем, форм правління та політичних режимів.

3. Історичний – сутність у вивченні кожного політичного явища у взаємозв'язку його історичних форм.

4. Соціологічний – спрямований на з'ясування залежності політичних процесів від розвитку суспільства загалом, від його соціальної структури, ідеології та політичної культури.

5. Нормативно-ціннісний – сутність полягає у з'ясуванні значення для суспільства тих чи інших політичних процесів, їх ролі в покращенні життя суспільства, реалізації свободи і справедливості.

6. Системний – спрямований на вивчення політичної системи як цілісної, саморегулятивної організації.

7. Функціональний – передбачає аналіз тих чи інших конкретних механізмів, які дозволяють політичній системі досягати самозбереження через пристосування до зовнішнього середовища.

8. Функціонально-структурний – полягає у виокремленні конкретної політичної структури, вивченні її загальних параметрів і функцій, що виконують її елементи.

9. Біхевіористський – заснований на розгляді політичної системи як організму, що функціонує за своїми законами та має свою внутрішню логіку розвитку.

10. Антропологічний – базується на обґрунтуванні політики природою людини.

Кожен із цих підходів тією чи іншою мірою може бути застосований і журналістом-аналітиком.

2. Практичне завдання.

Проаналізувати одне з друкованих періодичних видань або Інтернет-видань та виконати наступні завдання:

1. Значити, пов'язане це видання з певними політичними інститутами чи воно виступає як незалежне.

2. Ознайомитися з публікаціями видання за певний період і спробувати визначити ступінь заангажованості цього видання (або нейтральний характер), звернути увагу на об'єктивність чи необ'єктивність подачі матеріалу.

3. Проаналізувати актуальність тем, характер їх висвітлення, визначити проблеми, інтерес до яких залишався стабільним протягом досліджуваного періоду, а які теми поступово втрачали актуальність.

4. Розглянути одну аналітичну публікацію і на її прикладі з'ясувати специфіку здійснення політичного аналізу в ЗМІ; зробити анотацію.

Для цього необхідно:

- 1) вибрати публікацію, що відповідає вищенаведеним характеристикам;
- 2) зробити висновок про те, які підходи політичного аналізу використані у публікації,
- 3) зробити анотацію статті.

Примітка: варіанти друкованих періодичних видань або Інтернет-видань визначаються на занятті викладачем та студентами колегіально.

Практична робота № 3 **Контент-аналіз наукових видань щодо дослідження** **актуальних політичних проблем**

1. Теоретичний матеріал.

Контент-аналіз – це якісно-кількісний метод вивчення документів, який характеризується об'єктивністю висновків і строгістю процедури та полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів.

Потенційними об'єктами контент-аналізу можуть бути різноманітні документальні джерела, які містять текст: книги, періодичні видання, промови, урядові постанови, матеріали нарад, програми, листи тощо.

Його використання є доцільним, якщо потрібен високий ступінь точності, об'єктивності аналізу матеріалу або якщо цей матеріал значний за обсягом і не систематизований.

У практиці використання контент-аналізу сформувалися загальні принципи його застосування:

1. Застосування контент-аналізу доцільне в усіх випадках, коли потрібен високий ступінь точності та об'єктивності інформації.

2. Методика контент-аналізу передбачає насамперед визначення категорій аналізу, які мають бути адекватно відображеними у змісті.

3. Застосування контент-аналізу потребує поряд з традиційними процедурами для всіх методів дослідження використання спеціальних прийомів, техніки.

Контент-аналіз – точне дослідження змісту текстових масивів з метою виявлення чи виміру соціальних тенденцій, репрезентованих цими масивами.

Застосування методу контент-аналізу на практиці, як уже зазначалося, вимагає спеціальних процедур і техніки. Як і під час застосування будь-якого іншого методу збору соціологічної інформації, визначають проблеми, мету завдання, об'єкт, предмет дослідження, формують гіпотези, виробляють програму. Важливим є формування репрезентативної вибірки, відбір необхідних документів.

Обсяг вибірки залежить від мети дослідження і характеру одержаної інформації. Він повинен бути обґрунтованим у програмі дослідження. Необхідно також брати до уваги надійність і достовірність інформації, що міститься у документах.

У дослідженнях масових комунікацій для формалізованого аналізу тексту виділяють смислові одиниці:

- поняття у різних його виявах (слово, термін, сполучення слів);
- тема, висловлена у смислових образах, статтях, частинах тексту;
- імена людей, географічні назви, суспільні події, факти тощо.

Обравши одиницю спостереження, необхідно визначити і одиницю підрахунку. Практика конкретних досліджень дає змогу визначити деякі загальні одиниці підрахунку, які застосовують під час проведення досліджень:

1. Система підрахунку «час – простір». У такому разі за одиницю підрахунку беруть кількість зображень (знаків, квадратних сантиметрів площі). Для аналізу інформації, одержаної по радіо, телебаченню, за одиницю підрахунку беруть час, протягом якого висвітлювали подію.

2. Наявність ознак у тексті. За такої системи підрахунку визначають наявність ознак (видів) певної характеристики змісту в кожній частині, на які розбитий текст (наприклад, ознаки оптимістичних поглядів на життя при аналізі особистих документів (листів, щоденників і т. п.).

3. Частота появи одиниць аналізу (кількість згадувань).

Цей підхід використовують найчастіше. Одиницями аналізу можуть бути:

1. Окремі слова, словосполучення, терміни. Наприклад, політичні: демократія, референдум, вибори, влада тощо;

2. Теми, повідомлення, висловлені у смислових образах, статтях, частинах тексту, які забезпечують повнішу характеристику змісту документа, ніж попередні одиниці аналізу. Так, теми, в яких розглядаються міжнародне становище України, перехід до ринкових відносин, боротьба зі злочинністю, спосіб життя та здоров'я нації тощо.

3. Прізвища історичних діячів, політиків, видатних учених і діячів мистецтва, представників різноманітних соціальних спільнот, що є узагальненим типом діяча, якому притаманні певні соціальні риси. Їх аналіз дає досліднику важливу інформацію щодо досліджуваної історичної епохи, домінування конкретних політичних, соціально-економічних ідей, впливу певних діячів на формування громадської думки тощо.

4. Судження, закінчена думка, логічний ланцюг. Це найбільш складні одиниці аналізу, оскільки мають великий ступінь конструктивності. Їх структура є більш диференційованою, ніж в інших одиницях аналізу, і містить кілька елементів.

Проведення контент-аналізу потребує попередньої підготовки дослідницьких документів. Обов'язковими серед них є:

- класифікатор контент-аналізу;
- кодувальна картка;
- бланк контент-аналізу;
- інструкція кодувальнику, каталог (список) проаналізованих документів.

Класифікатор контент-аналізу – загальна таблиця, яка містить список категорій і підкатегорій, присвоєні їм коди та одиниці аналізу.

Кодувальна картка – документ, який містить спеціальні таблиці для реєстрації одиниць аналізу.

Бланк контент-аналізу – методичний документ, в якому зафіксовані результати збору документальної інформації у змістовій або закодованій формі.

Інструкція кодувальнику – документ, який містить загальну характеристику документів, використаних як джерело інформації, принципи їх відбору для аналізу, опис одиниць аналізу і підрахунку.

2. Практичне завдання.

Здійснити контент-аналіз наукових видань щодо дослідження актуальних проблем та виконати наступні завдання:

1. Установити частоту дослідження обраної актуальної проблеми в наукових виданнях.
2. Дослідити спрямованість дослідження обраної актуальної проблеми в наукових виданнях.
3. З'ясувати основний зміст інформації, яка досліджується в

наукових виданнях щодо обраної актуальної проблеми.

4. Установити: яка інформація досліджується найчастіше, а яка зовсім не друкується.

5. Підготувати звіт «Контент-аналіз наукових видань щодо дослідження актуальних політичних проблем», в якому відобразити:

- актуальність обраної проблеми;
- мету дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт дослідження (наукові видання);
- предмет дослідження (обрана актуальна проблема та її основні сфери – 5–7);
- інтерпретацію основних понять;
- частоту дослідження обраної актуальної проблеми у наукових виданнях;
- висновки (відповідно до поставлених завдань).

Примітка:

- варіанти актуальних політичних проблем визначаються на занятті викладачем та студентами колегіально;
- варіанти наукових видань визначаються на занятті викладачем та студентами колегіально;
- частоту дослідження обраної актуальної проблеми у наукових виданнях відобразити у таблиці.

Таблиця

Наукові видання					
Основні сфери					

Практична робота № 4

Визначення змісту соціологічного опитування

Завдання: оволодіти навичками розробки інструментарію соціологічного дослідження у сфері політології.

Хід роботи: скласти десять запитань для відкритого анкетного опитування обраної групи респондентів, що матимуть на меті виявити:

1. Приналежність до певної категорії (за освітніми, культурними, професійними, віковими, гендерними ознаками тощо).
2. Інтереси (економічні, політичні, духовно-інформаційні тощо).
3. Експектації щодо наслідків задоволення зазначених інтересів.
4. Ступінь задоволення зазначених інтересів.
5. Джерела та способи задоволення зазначених інтересів.
6. Усвідомлене ставлення до найближчого (наприклад, корпоративно-професійного) оточення.
7. Усвідомлене ставлення до соціально-політичної ситуації та власної ролі у соціально-політичному житті.
8. Усвідомлені настанови на успішність основних видів власної діяльності.
9. Усвідомлені настанови до використання певних засобів для забезпечення успішності основних видів власної діяльності.
10. Проекції найближчого майбутнього.

Варіанти груп респондентів:

- студенти;
- викладачі вищої школи;
- випускники середньої загальноосвітньої школи;
- учителі середньої загальноосвітньої школи;
- політики;
- державні службовці.

Примітка: – варіанти тем соціологічного опитування визначаються на занятті викладачем та студентами колегіально.

Питання до іспиту з дисципліни

1. Поняття та зміст науки. Риси науки.
2. Структура і класифікація науки.
3. Загальні відомості щодо сутності наукового пізнання.
4. Інтерпретація основних понять наукового дослідження.
5. Поняття і сутність системного підходу.
6. Принципи системного підходу.
7. Системний аналіз як основний засіб системного підходу.
8. Ключові поняття методології наукових досліджень.
9. Класифікації методів наукових досліджень за різними критеріями.
10. Характеристика основних загальнонаукових методів пізнання.
11. Характеристика основних наукових методів теоретичного дослідження.
12. Характеристика основних наукових методів емпіричного дослідження.
13. Предмет політології та закономірності політичних процесів.
14. Поняття та види політичного дослідження.
15. Предмет і специфіка досліджень політичних ситуацій і процесів.
16. Сутність теоретичних та прикладних досліджень у політології та їх зв'язок з політичним аналізом.
17. Поняття та сутність політичного аналізу.
18. Значення та виміри політичного аналізу.
19. Типологія політичного аналізу.
20. Методологічні підходи та функції політичного аналізу.
21. Основні принципи політичного аналізу.
22. Особливості застосування політичного аналізу в журналістиці.
23. Ключові поняття методології політичного аналізу.
24. Еволюція методів аналізу політичних явищ.
25. Типи і рівні методів політичного аналізу.
26. Інструментальні підходи і основні методики політичного аналізу.
27. Текст як основна форма представлення інформації.
28. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
29. Івент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
30. Когнітивне картування у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
31. Сутність та різновиди соціологічних методів.
32. Сфери та рівні застосування соціологічного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

33. Техніка застосування експертних оцінок у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

34. Досвід застосування методики експертних оцінок у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

35. Моделювання та системність. Різновиди моделювання.

36. Особливості застосування моделювання у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

37. Квантифікація і формалізація змістовних моделей.

38. Особливості застосування математичного інструментарію у дослідженнях політичних ситуацій і процесів.

39. Структура та обсяг прикладного проєкту.

40. Особливості підготовки аналітичних висновків і практичних рекомендацій у сфері політики.

Система оцінювання роботи студентів

Денна форма

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (9 семестр)

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	20	Протягом семестру
2	Презентація	10	Протягом семестру
3	Практична робота	10	Протягом семестру
4	Підсумкова контрольна робота	10	Протягом семестру
5	Самостійні роботи	10	Протягом семестру
6	Іспит	40	Заліково-екзаменаційна сесія
	Разом	100	

Заочна форма

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (13 триместр)

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	40	Протягом триместру
2	Презентація	10	Протягом триместру
3	Підсумкова контрольна робота	20	Протягом триместру
4	Самостійні роботи	30	Протягом триместру
	Разом	100	

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (14 триместр)

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	20	Протягом триместру
2	Практична робота	20	Протягом триместру
3	Підсумкова контрольна робота	10	Протягом триместру
4	Самостійні роботи	10	Протягом триместру
5	Іспит	40	Заліково-екзаменаційна сесія
	Разом	100	

Особливі примітки

1. Відповідь на семінарі оцінюється за 5-бальною шкалою.
2. Допуск до іспиту – 21 бал.

Дисципліна «Методологія політичного аналізу» передбачає: прослуховування студентами лекцій, виконання семінарських завдань, презентацій, практичних завдань, здійснення контролю та обліку знань. Додаткові завдання орієнтовані на виконання самостійної роботи. Система підсумкового контролю передбачає складання іспиту.

Іспит може проходити як в усній, так і письмовій формі (тестування). За підсумками виконання всіх визначених завдань, студент отримує відповідну кількість балів для допуску до підсумкового контролю. У разі відсутності студента на лекційних та семінарських заняттях, невиконання визначених практичних завдань курсу та контрольних заходів, студент за рішенням кафедри не допускається до підсумкового контролю.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне аналітичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами основних засад методології політичного аналізу;
- авторська позиція студента, уміння самостійно мислити;
- використання набутих знань щодо методології політичного аналізу та уміння їх практичного застосування;
- правильність і достатність добору прикладів для підтвердження висунутих студентом пропозицій і гіпотез, а також при ілюстрації загальних теорій та концепцій;
- чіткість, структурованість та завершеність виступу;
- мовна грамотність.

Критерії оцінки усної відповіді студента

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;

- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2–3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0–1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82–89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75–81		C	Добре (у загальному правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67–74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60–66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35–59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1–34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Словник дисципліни

Українська	Російська	Англійська
Аналіз	Анализ	Analysis
Аналіз дескриптивний	Анализ дескриптивный	Descriptive analysis
Аналіз перспективний	Анализ перспективный	Perspective analysis
Аналіз політичний	Анализ политический	Political analysis
Аналіз ситуаційний	Анализ ситуационный	Situation analysis
Аналітика	Аналитика	Analytics
Аналітична записка	Аналитическая записка	Analytical note
Аналітичні висновки	Аналитические выводы	Analytical Findings
Анкетування	Анкетирование	Questionnaire
Вибірка	Выборка	Sample
Дерево цілей	Дерево целей	Tree goals
Документ підсумковий	Документ итоговый	The final document
Дослідження наукове	Исследование научное	Scientific research
Дослідження політичне	Исследование политическое	Political research
Еквіфінальність	Эквивалентность	Equivalence
Експертиза	Экспертиза	Expertise
Експертна оцінка	Экспертная оценка	Expert evaluation
Емерджентність	Эмерджентность	Immersion
Івент-аналіз	Ивент-анализ	Event analysis
Ізоморфізм	Изоморфизм	Isomorphism
Інтерв'ю	Интервью	Interview
Квантифікація	Квантификация	Quantification
Когнітивна карта	Когнитивная карта	Cognitive map
Когнітивне картування	Когнитивное картирование	Cognitive mapping
Контент-аналіз	Контент-анализ	Content analysis
Метод дослідження	Метод исследования	Method of research
Метод політичного аналізу	Метод политического анализа	Method of political analysis
Методика дослідження	Методика исследования	Research methodology
Методика політичного аналізу	Методика политического анализа	Methodology of political analysis
Методологія дослідження	Методология исследования	Method of research
Модель	Модель	Model
Моделювання	Моделирование	Modeling
Моделювання емпіричне	Моделирование эмпирическое	Empirical modeling
Моделювання нормативне	Моделирование	Normative modeling

Методологія політичного аналізу. Методичні рекомендації

	нормативное	
Наука	Наука	Science
Наукознавство	Науковедение	Science education
Опитування	Опрос	Poll
Пізнання наукове	Познание научное	Scientific cognition
Політологія практична	Политология практическая	Practical political science
Політологія теоретична	Политология теоретическая	Theoretical political science
Проект прикладний	Проект прикладной	Applied project
Рівні пізнання	Уровни познания	Levels of knowledge
Система	Система	System
Системний аналіз	Системный анализ	System analysis
Системний підхід	Системный подход	System approach
Ситуація політична	Ситуация политическая	Political situation
Спостереження	Наблюдение	Observation
Теорія систем	Теория систем	Theory of systems

Навчальне видання

***Наталія Анатоліївна
Громадська***

Методологія політичного аналізу
Методичні рекомендації

Випуск 277

Редактор *Р. Грубкіна*.
Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*, фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 05.11.2019
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура "Times New Roman". Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 3,25. Обл.-вид. арк. 1,98.
Тираж 5 пр. Зам. № 5805.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.